

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247704

การศึกษาด้านสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สนธิศิตา ชูเชิด

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา 2553

600252076

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สันติตา ชูเชิด

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

A STUDY OF THE OPERATIONS OF COLLEGE LIBRARIES UNDER
THE OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION
IN BANGKOK METROPOLIS AND ITS ENVIRONS

SANSITA CHOOCHERD

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

2010

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชื่อผู้เขียน นางสาวสันติดา ชูเชิด

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. เอื้อน ปิ่นเงิน ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ กาศจำรูญ

อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช

อาจารย์ ดร. เพิ่มสุข นิตติสิงห์

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิมล พุทธิพิช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เอื้อน ปิ่นเงิน)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ กาศจำรูญ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เพิ่มสุข นิตติสิงห์)

บทคัดย่อ

- ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ชื่อผู้เขียน นางสาวสันติดา ชูเชิด
- ชื่อปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
- สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- ปีการศึกษา 2553

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. เอื้อน ปิ่นเงิน ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุณีย์ กาศจำรูญ
3. อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช
4. อาจารย์ ดร. เพิ่มสุข นิตินิสังห์

247704

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารผู้ปฏิบัติงาน
ห้องสมุดที่มีต่อลักษณะการดำเนินงานและปัญหาของห้องสมุดสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน
100 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหาร 32 คน และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด จำนวน 68 คน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าส่วนใหญ่มีนโยบายการบริหารงานที่กำหนดโดย หัวหน้างานห้องสมุดหรือบรรณารักษ์ เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อฝ่ายวิชาการ บุคลากรห้องสมุดประกอบด้วยหัวหน้างานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานห้องสมุด งบประมาณประจำปีได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัด ลักษณะห้องสมุดไม่เป็นอาคารเอกเทศ ปัจจัยที่ห้องสมุดใช้ในการจัดหาจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ คือ ความสอดคล้องของหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา ห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศเพียงพอต่อความต้องการใช้ของผู้ใช้บริการ จัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้ระบบทศนิยมดิวอี้ (DC) บริการห้องสมุดที่มีมากที่สุด คือ บริการยืม-คืน ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ไม่สมบูรณ์ ยังไม่มีการนำระบบ RFID มาใช้

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดต่อการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ห้องสมุดมีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศเพียงพอ มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนและตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ เวลาในการเปิด-ปิดบริการเหมาะสม บรรณารักษ์ให้ความสำคัญในด้านงานบริการและมีการรายงานสถิติอย่างสม่ำเสมอ

3. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อปัญหาที่พบ คือ ความรู้ความเข้าใจลักษณะงานห้องสมุดของผู้บริหาร มีปัญหามากที่สุด การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ การจัดทำสื่อเข้าห้องสมุดของครูยังมีน้อย บุคลากรที่ทำหน้าที่จัดหมวดหมู่หนังสือไม่เพียงพอ จำนวนคอมพิวเตอร์และความไม่สมบูรณ์ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

sample population, 32 were administrators and 68 practitioners. The instrument of research was a questionnaire.

• Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data obtained in terms of percentage, mean and standard deviation.

Findings are as follows:

1. In respect to the operations of the libraries under study, the researcher found that administrative policy was determined by the head of the Library Subdivision or librarians. Administratively, the Library Subdivision is a department falling directly under the academic division. It is characteristic of these libraries not to be housed in a building of their own. The factor governing how information resources were procured and purchased was whether or not such resources were in congruence with the curricula at the colleges where the libraries were located. The libraries had sufficient information resources for the needs of users. Information resources were classified. The categorization of information resources was conducted with DC. The Internet network and computer was not complete. The RFID was not in use.

2. The opinions of administrators and library practitioners towards the operations of college libraries under the Office of the Vocational Education Commission in Bangkok and its vicinity in an overall picture was at a moderate level. The libraries had sufficient information resources. Information resources were provided incongruent with the curricula of the instruction and study and met the needs of users. The opening and closing

times were appropriate. Librarians paid attention to service work and reported statistics in a regular manner.

3. Problems in the operations of libraries were found to be at a moderate level in an overall picture. When classified by items, the problems found were as follows: Administrators' knowledge and understanding of the characteristics of library work were found to have problems at the highest level. The allocation of budget was not sufficient. The construction of materials to be kept in the library was found to be minimal. Personnel cataloging books and the number of computers were not sufficient. The Internet system was not complete.

กิตติกรรมประกาศ

- วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ กาศจำรุญ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควาณิช อาจารย์ ดร. เพิ่มสุข นิตินิสังห์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. เอื้อน ปิ่นเงิน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ เอมอร พิทยายน ที่ให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาจนสำเร็จ

ขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และอาจารย์สุริเมธ ศรีสะอาด ที่ให้การช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ตลอดจนทุกท่านที่ให้กำลังใจกับผู้วิจัยตลอดมา

ขอบพระคุณผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่กรุณาตอบแบบสอบถามวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอถวายและมอบเป็นเครื่องบูชาคุณ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ด้วยความเคารพอย่างสูง

สันติตา ชูเชิด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร.....	8
การบริหารงานห้องสมุด.....	15
พัฒนาการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
• ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบบสอบถามชุดผู้ปฏิบัติงาน ห้องสมุด.....	61
ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบบสอบถามชุดผู้บริหาร.....	77
ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล.....	80
5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	100
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	103
ภาคผนวก	
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	105
ข เครื่องมือการวิจัย.....	106
ค เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี.....	125
บรรณานุกรม.....	135
ประวัติผู้เขียน.....	139

สารบัญตาราง

• ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรจำแนกตามสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครแลปริมณฑล.....	51
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
3 จำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้บริหาร.....	58
4 จำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด.....	60
5 จำนวนและร้อยละของนโยบายในการบริหารงานของห้องสมุด ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด.....	62
6 จำนวนและร้อยละของนโยบายการบริหารงานห้องสมุด.....	62
7 จำนวนและร้อยละห้องสมุดมีคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด.....	63
8 จำนวนและร้อยละของการบริหารงานห้องสมุดขึ้นตรงต่อฝ่ายฯ.....	63
9 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่กำหนดคนโยบายในการจัดหา จัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ.....	64
10 จำนวนและร้อยละของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และ ยุทธศาสตร์.....	64
11 จำนวนและร้อยละของงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับรอบปีงบประมาณ ที่ผ่านมา.....	65
12 จำนวนและร้อยละของงบประมาณที่ห้องได้รับจากแหล่งต่าง ๆ.....	65
13 จำนวนและร้อยละของบุคลากรห้องสมุด.....	66
14 จำนวนและร้อยละของการพัฒนาบุคลากรห้องสมุดเพื่อนำมาใช้ กับการปฏิบัติงาน.....	66
15 จำนวนและร้อยละของอาคารห้องสมุดปัจจุบัน.....	67
16 จำนวนและร้อยละของพื้นที่ที่ใช้ภายในห้องสมุด.....	67

ตาราง	หน้า
17 จำนวนและร้อยละของวันเวลาทำการของห้องสมุด.....	67
• 18 จำนวนและร้อยละของจำนวนที่นั่งอ่านสำหรับผู้ใช้บริการ.....	68
19 จำนวนและร้อยละของระบบการจัดหมวดหมู่.....	68
20 จำนวนและร้อยละของการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	69
21 จำนวนและร้อยละของการใช้ระบบ RFID (ระบบป้องกันหนังสือ สูญหาย).....	69
22 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่นำมาพิจารณาในการจัดหาจัดซื้อทรัพยากร สารสนเทศเข้าห้องสมุด.....	70
23 จำนวนและร้อยละของการจัดหาจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ.....	70
24 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศต่อความ ต้องการใช้ของนักเรียน (เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี).....	71
25 จำนวนและร้อยละของความเพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศต่อความ ต้องการใช้ของบุคลากร (เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี).....	72
26 จำนวนและร้อยละของวารสารในห้องสมุด.....	72
27 จำนวนและร้อยละของหนังสือพิมพ์ที่ห้องสมุดบอกรับ.....	72
28 จำนวนและร้อยละของหนังสือที่ห้องสมุดให้บริการ.....	73
29 จำนวนและร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอื่น เช่น สื่อโสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	73
30 จำนวนและร้อยละของบริการในห้องสมุด.....	74
31 จำนวนและร้อยละของห้องสมุดที่มีบริการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ (Web Opac).....	75
32 จำนวนและร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่อนุญาตให้ยืมออกนอก ห้องสมุด.....	75
33 จำนวนและร้อยละการเก็บรวบรวมสถิติในห้องสมุด.....	76

ตาราง	หน้า
34 จำนวนและร้อยละของการรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร.....	76
•35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นในการดำเนินงาน ห้องสมุดด้านงานบริหารของผู้บริหาร.....	77
36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นในการดำเนินงาน ห้องสมุดด้านงานเทคนิคของผู้บริหาร.....	78
37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นในการดำเนินงาน ห้องสมุดด้านงานบริการของผู้บริหาร.....	79
38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานบริหารตามมุมมองของผู้บริหาร.....	81
39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานเทคนิคตามมุมมองของผู้บริหาร.....	82
40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานบริการตามมุมมองของผู้บริหาร.....	83
41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานบริหารตามมุมมองของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด.....	84
42 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานเทคนิคตามมุมมองของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด.....	85
43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานบริการตามมุมมองของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด.....	87